

20370

Regels met betrekking tot de oprichting van de naamloze vennootschap PTT Nederland N.V. (Machtigingswet PTT Nederland N.V.)

VOORLOPIG VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR VERKEER EN WATERSTAAT¹

Vastgesteld 13 september 1988

Het voorbereidend onderzoek gaf aanleiding tot het formuleren van de volgende opmerkingen en vragen.

Algemeen

De leden van de **P.v.d.A.**-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van de onderhavige wetsvoorstellen, die beogen het Staatsbedrijf der PTT een nieuwe structuur te geven, zodat de PTT op een adequate wijze kan bijdragen aan de ontwikkeling van de informatie- en telecommunicatietechnologie in Nederland in de komende jaren. Na de uitgebreide schriftelijke en mondelinge behandeling van deze wetsvoorstellen in de Tweede Kamer hadden de aan het woord zijnde leden nog enkele vragen te stellen.

Gekozen wordt voor de omzetting van het Staatsbedrijf der PTT in een structuur-NV. Als voornaamste argumentatie voor deze keuze wordt in de Memorie van Toelichting genoemd, dat het bedrijf met deze nieuwe status betere investeringsmogelijkheden heeft (toegang tot de kapitaalmarkt voor het aantrekken van al dan niet risicodragend kapitaal, mogelijkheden tot reserveringen) en in staat is met het bedrijfsleven concurrerende arbeidsvoorwaarden te bieden. Tevens heeft het bedrijf in de nieuwe situatie meer ruimte om, voor nieuwe en aanvullende dienstverlening en produkten, samenwerkingsverbanden met derden aan te gaan. De aan het woord zijnde leden vroegen zich af of de veranderingen (verbeteringen) niet te bereiken zijn met een andere rechtspersoon dan een structuur-N.V. In het kabinetsstandpunt naar aanleiding van het rapport van de commissie-Steenbergen (17 370 nr. 30, 31) wordt gesproken over een rechtspesoon «sui generis» en ook het continueren als Staatsbedrijf met gewijzigde regelgeving was mogelijk geweest. Kan nog eens duidelijk aangegeven worden waarom deze varianten al in een vroeg stadium zijn afgevalen?

De aan het woord zijnde leden merkten vervolgens op dat de Commissie-Steenbergen een aantal aanbevelingen heeft gedaan om te komen tot een slagvaardig PTT-bedrijf dat een belangrijke rol kan spelen bij de verdere uitbouw van het informatie- en telecommunicatietechnologiebeleid in Nederland. De verzelfstandiging van het Staatsbedrijf was slechts een

¹ Samenstelling:

Kaland (CDA) (voorzitter), Buijsert (CDA), Schouten (CDA), Boersma (PvdA), Klein Bennink (PvdA), Uijen (PvdA), Heijne Makkreel (VVD), Verbeek (VVD), Tiesinga-Autsema (D66), Barendregt (SGP), De Gaay Fortman (PPR), Vogt (PSP), Schuurman (RPF), mw. Bolding (CPN), Van der Jagt (GPV).

middel. Kan er een inzicht gegeven worden welke aanzetten het bedrijf verder heeft aangegeven om dit doel te bereiken?

De leden van de fractie van de **V.V.D.** hadden lof voor de voortvarendheid en de conceptuele arbeid van de minister en voor de commissies onder leiding van de heren Swarttouw en Steenberg, die haar zijn voorgegaan.

Het welslagen van de verzelfstandigingsoperatie is van groot belang voor de ontwikkeling van Nederland als distributieland, waarbij geavanceerde telecommunicatiesystemen van groot belang zijn.

Ook is de verzelfstandiging van belang om een meer marktconform functioneren te bereiken. De ontwikkelingen op telecommunicatiegebied vragen om flexibiliteit en slagvaardigheid.

De aan het woord zijnde leden stemden in hoofdlijnen in met de voorliggende wetsvoorstellen, zij het dat zij op een aantal punten nadere toelichtingen op prijs stelden en kanttekeningen wensten te plaatsen.

Gaarne zouden zij een beschouwing zien van de minister over de plaats van PTT Nederland N.V. in het perspectief van algemeen maatschappelijke en inzonderheid technologische ontwikkelingen alsmede van haar taak, functie en concurrentievermogen in de zich aandienende informatiemaatschappij.

Daarbij ware tevens aandacht te besteden aan de vraag in hoeverre de verzelfstandiging van PTT Telecommunicatie een (partieel) antwoord is op het rapport-Zegveld.

De aan het woord zijnde leden vroegen of op enig ogenblik overwogen is Telecommunicatie en Post afzonderlijk te verzelfstandigen, zoals bijvoorbeeld in het U.K. Waarom is gekozen voor een aantal vennootschappen (= werkmaatschappijen) Overkoepeld door een holding? Gaarne inzicht in de overwegingen die daaraan ten grondslag liggen. Wat is met de gekozen structuur beoogd? Welke synergetische voordelen verwacht de minister daarmee te behalen? Welke is de toegevoegde waarde van de holding?

De leden van de fractie van de **P.v.d.A.** vroegen of er nadere mededelingen gedaan kunnen worden over de procedure om te komen tot een Raad van Commissarissen. Speelt de bijzondere commissie van de PTT nog een rol bij deze benoemingen?

De leden van de fractie van de **V.V.D.** stelden de volgende vragen:

Kan de minister haar opvattingen uiteenzetten over taak, omvang, samenstelling van de Raad van Advies inzake post en telecommunicatie?

Welke algemene richtlijnen stelt de minister zich voor ex artikel 8 lid 2c te geven inzake het in te stellen Overlegorgaan?

Hoe ziet de minister idealiter de omvang en samenstelling van dit Overlegorgaan?

Hoe verhouden Raad en Overlegorgaan zich tot de (herziene?) PTT-Kamers?

De leden van de fracties van het **C.D.A.** en de **V.V.D.** merkten op dat de verzelfstandiging niet alleen economisch gezien een ingrijpende operatie is, doch ook in sociaal en mentaal opzicht met betrekking tot de medewerkers. Van de ene dag op de andere worden zij van rijksambtenaar werknemer in een marktgerichte en klantvriendelijke private onderneming. Bestaat er een planmatige aanpak om deze overgang te begeleiden en zo ja, kan daarop een toelichting worden verstrekt?

Financiële aspecten

De leden van de fractie van het **C.D.A.** merkten op dat op bladzijde 9 van de Nota naar aanleiding van het Eindverslag wordt vermeld dat voor het primaire dividend een marktconform minimumpercentage zal worden

opgenomen, welk percentage nog zal moeten worden vastgesteld. Wat moet onder een marktconform dividend worden verstaan? De minister kent ongetwijfeld als econoom het zogenaamd Averch Johnson Theorema. Vreest zij niet dat de vaststelling van een minimum dividend percentage zal leiden tot overkapitalisatie? Welke normen worden bij de vaststelling van een marktconform dividend percentage gehanteerd? Kan al medegedeeld worden hoe hoog het marktconforme minimum dividend percentage zal zijn?

Met erkenning van het feit dat er een spanningsveld bestaat tussen de budgettaire neutraliteit in deze verzelfstandigingsoperatie en de noodzaak voor PTT om op bedrijfs-economisch verantwoorde wijze te kunnen functioneren kan toch de vraag gesteld worden of op termijn het beleid niet gericht moet zijn op een situatie waarbij aan de Staat als aandeelhouder een normaal dividend wordt uitgekeerd en geen bovenmatig dividend. PTT zal immers alle zeilen moeten bijzetten om voorop te kunnen blijven lopen met betrekking tot nieuwe ontwikkelingen en de vraag naar nieuwe diensten, in het bijzonder in de telecommunicatie-sector.

De aan het woord zijnde leden wezen er vervolgens op dat in de Memorie van Antwoord op bladzijde 10 wordt gesproken van een structurele uitbreiding van het investeringsniveau van f 500 miljoen per jaar. De openingsbalans zou een voldoende basis bieden om via interne en externe financiering deze structurele uitbreidingsinvestering mogelijk te maken. Zijn hierin ook begrepen de investeringen die nodig zijn in verband met de conclusies en aanbevelingen van de commissie-Zegveld, welke inmiddels door het kabinet zijn onderschreven?

De leden van de **P.v.d.A.** vroegen of er nadere mededelingen gedaan kunnen worden over het overleg met de minister van Financiën omtrent de leningsmodaliteiten? Bij de mondelinge behandeling in de Tweede Kamer (Handelingen Tweede Kamer blz. 4161) heeft de minister gezegd dat als de omstandigheden ertoe aanleiding geven door de Staat het eigen vermogen van het nieuwe bedrijf alsnog kan worden versterkt. Aan welke omstandigheden wordt er dan gedacht? Op welke wijze zal de Staat het eigen vermogen dan versterken?

Het kabinet heeft als belangrijke randvoorwaarde gesteld dat deze privatiseringsoperatie budgettair neutraal dient te verlopen. Dit betekent onder meer dat het nieuwe bedrijf in de toekomst jaarlijks 1,9 miljard moet afdragen aan het Rijk. Ook is er vanwege de budgettaire neutraliteit, gekozen voor een eigen vermogen van 33,3% van het balanstotaal bij de start van het bedrijf. Indien de PTT haar taak goed wil uitoefenen zijn op korte termijn forse extra investeringen noodzakelijk. De aan het woord zijnde leden vroegen of nog eens duidelijk inzicht verschaft kan worden in de financiële startpositie van het nieuwe bedrijf. Is deze toereikend om de noodzakelijke investeringen te kunnen doen? Welke financiële consequenties hebben de CAO-overeenkomst en de overgangsmatenschappen?

De leden van de fractie van de **V.V.D.** stelden de volgende vragen:
Wanneer zal er naar het oordeel van de minister sprake kunnen zijn van notering van aandelen PTT op de Amsterdamse effectenbeurs?

Zijn er omzet- en winstprognoses voor de komende jaren?

Wordt afgeschreven op basis van vervangingswaarde?

Zijn er reeds beleidsvoornemens met betrekking tot winstinhouding?

Is de te verwachten cash-flow toereikend voor de financiering van de vlottende en vaste activa (gezien de nieuwe fase die zich voor de infrastructuur heeft aangediend als gevolg van digitalisering, die omvangrijke middelen vergt). Of is additionele financiering nodig?

Vindt reallocatie van de cash-flow plaats op holding-niveau?

Welke financiële beleidsvrijheid is voor de werkmatenschappen voorzien?

Er is sprake van scheiding tussen nuts- en commerciële functie.

Hoe wordt voorkomen dat financiële verwevenheid kan ontstaan tussen de activiteiten op markten voor welke het monopolie blijft bestaan en voor die waar de PTT in concurrentie treedt met andere marktpartijen?

Deregulering

De leden van de fractie van de **P.v.d.A.** wezen erop dat in de memorie van toelichting (eufemistisch) vermeld staat dat aan dit wetsvoorstel geen dereguleringsaspecten verbonden zijn. Het verzelfstandigen van het Staatsbedrijf der PTT vraagt veel nieuwe regelgeving. Mag hieruit geconcludeerd worden dat het kabinet het privatiseringsbeleid een hogere prioriteit geeft dan het streven naar deregulering?

Artikelen

Artikel 2

De leden van de fractie van het **C.D.A.** merkten op dat uit artikel 2 lid 4 van het wetsvoorstel blijkt, dat uiterlijk vijf, respectievelijk zeven, jaar na de oprichting PTT Telecommunicatie B.V. gesplitst dient te worden in een B.V. voor het concessiegedeelte en een B.V. voor het niet concessiegedeelte. Hoewel deze leden konden instemmen met de beoogde splitsing ter voorkoming van kruissubsidies rees toch de vraag of binnen een eventuele fiscale eenheid verliesgevende activiteiten in de ene sector toch worden gesubsidieerd door de winstgevende sector.

De leden van de **P.v.d.A.**-fractie onderschreven het kabinetsstandpunt dat er voldoende waarborgen moeten komen om *verhulde* kruissubsidies tussen de concessie- en niet concessiefuncties van het nieuwe PTT-bedrijf tegen te gaan. Deze leden vroegen zich wel af of het juridisch splitsen van het telecommunicatiebedrijf, hetgeen diep ingrijpt in de organisatie, werkelijk noodzakelijk is om de verhulde kruissubsidies tegen te gaan. Waarom worden minder vergaande maatregelen als scheiden van de financiële administraties met externe accountantscontrole door het kabinet als onvoldoende waarborg gezien? Ook deze leden wezen erop dat bij amendement-Schutte, Van den Berg (20370 nr. 31) is vastgelegd, dat bij Algemene Maatregel van Bestuur de in het wetsvoorstel vastgelegde termijn van vijf jaar om te komen tot een splitsing van het telecommunicatiebedrijf met ten hoogste twee jaar kan worden verlengd. De bedoeling van dit amendement is dat een splitsing van het bedrijf pas na de voorgenomen evaluatie verantwoord is.

Is de regering ook van mening dat dit inhoudt dat een beslissing tot splitsing van het telecommunicatiebedrijf eigenlijk pas na deze evaluatie genomen kan worden? En dat derhalve een eventuele reorganisatie om te komen tot een splitsing pas na voornoemde evaluatie gestart kan worden?

Artikel 4

De leden van de fractie van het **C.D.A.** merkten op dat vervreemding van aandelen van de staat in PTT-Nederland N.V. de goedkeuring van de Staten-Generaal vereist. Waarom is een dergelijke goedkeuring niet vereist wanneer PTT Nederland N.V. aandelen in PTT Post B.V. en in PTT Telecommunicatie B.V. zou willen vervreemden?!

Artikelen 5 en 6

De leden van de fractie van het **C.D.A.** wezen erop dat in de memorie van toelichting op bladzijde 9 melding wordt gemaakt van de akte van oprichting waarin de modaliteiten van de leningen zullen worden vastgesteld. Kan de regering in dit verband reeds inhoudelijke mededelingen doen omtrent het karakter van de achtergestelde leningen?

Ontwerp van de statuten van PTT-Nederland N.V.

De leden van het **C.D.A.** merkten op dat in de statuten van PTT Nederland N.V. in artikel 91 A d wordt bepaald, dat voor het aangaan of verbreken van duurzame samenwerking van de vennootschap met een andere rechtspersoon etc. de goedkeuring van de raad van commissarissen is vereist, indien deze samenwerking of verbreking van ingrijpende betekenis is voor die vennootschap. Wie beoordeelt of er sprake is van ingrijpende betekenis? Wat dient er te geschieden als hieromtrent verschil van mening ontstaat tussen bestuur en raad van commissarissen?

Eenzelfde vraag betreft artikel 9 A e, waar gesproken wordt over ingrijpend vergroten of verminderen van zulk een deelneming.

De leden van de fractie van de **P.v.d.A.** vroegen op welke wijze uitvoering wordt gegeven aan de motie-Koetje c.s. (20370, nr. 23) betreffende het opnemen van waarborgen ten aanzien van de spreidings-taakstelling in de ontwerp-statuten van PTT Nederland N.V.?

De voorzitter van de commissie,
Kaland

De griffier van de commissie,
Dijkstra-Liesveld